

החינוך הדמוקרטי

תפיסת העולם של החינוך הדמוקרטי מושתת על ערכי החופש, הבחירה וזכויות האדם. החינוך הדמוקרטי מאפשר לילדים ולילדות את החופש להכיר את עצמם ואת יכולותיהם. ללמוד למידה משמעותית מתוך בחירה והתנסות בעזרת דיאלוג, שיח וליווי תהליך הלמידה על ידי חונכים/ות ואנשי/ נשות הצוות. החינוך הדמוקרטי מקדם אחריות אישית והן אחריות משותפת על הנעשה בבית הספר ומשתמש בערכים ובכלים הדמוקרטיים ליצור יחד את חוקים והחיים הקהילתיים המשותפים.

ערכי הדמוקרטיה כדרך חיים

החינוך הדמוקרטי מיישם הלכה למעשה את ערכי הדמוקרטיה ואת זכויות האדם בתוך חיי היום-יום בבית הספר. בתי הספר הדמוקרטיים מתנהלים כמדינה דמוקרטית, כדמוקרטיה ישירה, בה לכל ילד וילדה, אנשי ונשות הצוות ולהורים יש קול שווה בקבלת ההחלטות בבית הספר. החלטות אלה מתקבלות על ידי דיאלוג ושיח מכבד.

בבתי הספר הדמוקרטיים קיימות רשויות שונות התומכות בתהליכים הדמוקרטיים וכמו כן תורמות גם לתהליכים החינוכיים והלימודיים המתקיימים בבית הספר:

הרשות המחוקקת - הפרלמנט / האסיפה של בית הספר, שם נקבעים כל החוקים וההחלטות בבית הספר. לכל חבר/ת קהילה קול שווה. החוקים נקבעים לאחר דיון ולפי הצורך שעולה בקהילה וכך הילדים שותפים לקביעת החוקים, לסיבות שהם נחקקו וגם דואגים לאכיפתם.

הרשות המבצעת - ועדות בית הספר אחראיות על הנעשה בתחומים שונים בבית הספר, לדוגמה: ועדת טיולים (אחראית על ארגון הטיולים לבית הספר), ועדת מערכת (אחראית על בניית מערכת השעות הבית ספרית), ועדת אירועים (אחראית על ארגון וקיום אירועים וציון חגים ומועדים), ועדת פרלמנט/אסיפה (אחראית על ניהול הפרלמנטים ופרסום הנושאים וההחלטות) ועוד.

הרשות השופטת - מורכבת מוועדת משמעת וגישה בה נאכפים חוקי בית הספר. ועדת משמעת היא הכלי לצורך שמירה על החוקים והגבולות בבית הספר ובנוסף על פתרון בעיות בין הילדים/ות, ובין ילדים/ות לבין אנשי הצוות. אם מישו עבר על חוקי בית הספר, ניתן להזמין לוועדת משמעת. בזמן הוועדה, חברי ועדת משמעת, המורכבים מילדים ומאנשי צוות יקשיבו למקרה שקרה מפי כל המעורבים, ולבסוף יחליטו את החלטתם במקרה. במקרים של ריב בין ילדים, ניתן להחליט על תהליך גישורי אם כל הצדדים מסכימים לכך.

הרשות המבקרת - ועדת ביקורת בודקת את התנהלות הוועדות לאורך השנה ומוציאה דוח שדרכו ניתן לראות היכן ניתן לשפר את ההתנהלות הוועדות בעתיד.

הילדים והילדות שותפים מלאים בתהליכי עבודה אלה ורוכשים לעצמם ידע, כלים ומיומנויות חשובות כמו יכולות ארגון, תכנון, עמידה מול קהל, התמדה, הקשבה, גישור ומיומנויות רבות אחרות וכמו כן ערכים של אכפתיות, אחריות אישית וקולקטיבית וסבלנות. כך שהלמידה בחינוך הדמוקרטי היא לא רק בתוך השיעורים אלא גם בכל הנעשה בתוך התהליכים הדמוקרטיים בבית הספר.

למידה בחינוך הדמוקרטי:

החינוך הדמוקרטי תופס למידה כתהליך רחב המתקיים בתוך תהליך של בחירה, סקרנות ואחריות אישית. אנו רואים **למידה כמתקיימת בכל מקום** - בתוך התהליכים הדמוקרטיים בבית הספר (בפרלמנט או בוועדות), בחצר בית הספר, במשחק חופשי עם חברים/ות, בשיעורים, במרכזי למידה, בשיחה, במפגש עם חונכת/ת או בחקר עצמי.

בחירה - בחינוך הדמוקרטי הילדים/ות בוחרים את תהליכי הלמידה שלהם/ן- הס/ן בוחרים לעצמם את מערכת השעות המתאימה להם/ן לפי הרצונות שלהם/ן. כך שלכל ילד/ה יש מערכת שעות אחרת. בית הספר מציע מערכת מגוונת של שיעורים, אותם הילדים/ות יכולים לבחור.

הכרה בכך שיש **סגנונות לימוד שונים ודרכי הוראה שונות** ומגוונות :
אנו יודעים שלכל אדם יש סגנונות למידה שונים ויכולות שונות ולכן הילדים/ות יפגשו עם סגנונות הוראה שונים ועם ההבנה שיש מגוון דרכים ללמידה. בחינוך הדמוקרטי חשובה גם **למידה מתוך התנסות אישית, למידה רלוונטיות, למידה מתוך משחק ולמידה דרך פרויקטים ולמידה מתוך חקר** וכמו כן גם לימוד של **מיומנויות למידה**.

רב גיליות- מפגש עם אנשים שונים ועם ילדים בגילאים שונים מגדיל את החיבור לפי תחומי עניין מבחינה חברתית ולימודית ואף מאפשר להתקדם בקצב הלמידה העצמי של הילד/ה.

דיאלוג מבוגר/ת- ילד/ה בחינוך הדמוקרטי

החינוך הדמוקרטי שם במרכזו את זכויות האדם, את תהליכי הבחירה, את תהליך החקר והלמידה העצמית של הילדים/ות וכמובן את חשיבות הערכים הדמוקרטיים וקיומם הלכה למעשה בחיי היום יום בבית הספר. תהליכים חינוכיים אלה מתקיימים דרך הדיאלוג המתמיד שבין המבוגרים, אנשי הצוות, החונכים/ות בבית הספר ולבין הילדים/ות. הדיאלוג בין אנשי הצוות לבין הילדים/ות הוא משמעותי ומתקיים לאורך כל התהליך של הילדים/ות בבית הספר, בתוך השיעורים, בפגישות חונכות, בפרלמנט, בועדות ובחצר.

חונכות אישית -לכל ילד/ה בבית הספר יש חונך/ת המלווה את תהליך הלמידה של הילד/ה. החונך/ת הוא/היא מבוגר/ת משמעותי לילד/ה. החונכ/ת שואפת להכיר את הילד/ה באופן הוליסטי ומנסה לפתח קשר מעמיק עם הילד/ה. החונכ/ת יכולה לשקף ולשאל שאלות על הבחירות של הילד/ה ולשוחח על כך וכמובן, לעזור אם יש צורך. יחד עם זאת, החונכ/ת מכבדת את תהליכי בחירתו של הילד/ה.

דיאלוג משולש (הורה - חונך/ת-ילד/ה) - החונכ/ת הוא איש/אשת הקשר של ההורים עם בית הספר ותקשורת ביניהם היא דו כיוונית ופתוחה. מתקיימים מפגשים בין ההורים- הילד/ה - והחונכ/ת באופן רשמי מספר פעמים בשנה ושם מתקיים דיאלוג ושיח על תהליכי הלמידה של הילד/ה בבית הספר.

הערכה ומשוב - בבית הספר הערכה נעשית באופן מילולי ולא מספרי. בשיעורים לא מתקיימים בחינות והערכת המורים/ות היא על ידי שיקוף של ביצוע המשימות בכיתה ובבית, על דרך התנהלות בשיעור ועל התקדמות של הילד/ה מול עצמו/ה ולא בהשוואה לשאר הילדים/ות בכיתה.

החינוך הדמוקרטי מוכר ומוערך בכל העולם ובכל שנה נפתחים בתי ספר דמוקרטיים חדשים. בישראל קיימים כיום כ-40 בתי ספר דמוקרטיים ונתיבים דמוקרטיים בתוך בתי ספר שונים. החינוך הדמוקרטי פועל מתוך אמונה ביכולות של ילדים וילדות ללמוד ולקדם את עצמם מתוך בחירה, אחריות אישית וקהילתית, דרך דיאלוג עם המבוגרים המשמעותיים הנמצאים סביבם הרואים אותם.

למידע נוסף על החינוך הדמוקרטי :

ספרו של יעקב הכט, "החינוך הדמוקרטי - סיפור עם התחלה", 2005
סרטון של יעקב הכט מסביר על החינוך הדמוקרטי, סדרת רשת "הגות"- [קישור לסרטון](#)

[אוסף מאמרים על החינוך הדמוקרטי](#) (מתוך אתר בית הספר הדמוקרטי קריית אונו)